26-мĕш ҫул тухать. Хакĕ 20 пус

1944
ЯНВАРЬ
14
ЭРНЕКУН
10(6505) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАҪАЧĔ

ВЕРХОВНЫЙ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩИН ПРИКАЗĔ

Арми генералне ВАТУТИНА

УКРАИНАРИ 1-мĕш фронт ҫарĕсем, СЛУЧЬ шывĕ урлă каҫса кайса, ĕнер, январĕн 11-мĕшĕнче, САРНЫ хулине—пысăк чугун ҫул узелĕ тата нимĕҫсен Полесье енчи оборонин питех те кирлĕ тĕреклетнĕ пункчĕ пулса тăраканскерне —штурмласа тытса илнĕ.

САРНЫ хулине тытса илессишĕн пынă ҫапăҫусенче ПУХОВ генерал-лейтенантăн, ИВАНОВ генерал-майорăн ҫарĕсем тата МИХАЙЛОВ полковникăн артиллерисчĕсем чапа тухнă.

Тунă ҫĕнтерĕве яланлăха палăртса хăварас тесе, САРНЫ хулине ирĕке кăларассишĕн пынă ҫапăҫусенче пуринчен те ытларах чапа тухнă соединенисемпе чаҫсене «САРНЕНСКИ» тесе ят пама тата орденсемпе наградăлама тăратăс.

Паян, январĕн 12-мĕшĕнче, 20 сехетре пирĕн Тăван ҫĕршыв столици МУСКАВ ҫĕр ҫирĕм тăватă тупăпа вуникĕ хут харăс персе, САРНЫ хулине ирĕке кăларнă ҫарсене Тăван ҫĕршыв ячĕпе салют парать.

Питех те чаплă ҫапăҫнăшăн Эсир ертсе пыракан мĕнпур ҫарсене, САРНЫ хулине ирĕке кăларассишĕн пынă ҫапăҫусенче пулнăскерсене, ТАВ ТАВАТĂП.

Хамăр Тăван ҫĕршывăн ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕшĕн пыракан кĕрешӳре вилнĕ геройсене ĕмĕр-ĕмĕр мухтав!

Нимĕҫ захватчикĕсене—вилĕм!

Верховный Главнокомандующи
Совет Союзĕн Маршалĕ *И. СТАЛИН.*

1944 ҫулхи январĕн 12-мĕшĕ

Совет Информаци Бюровенчен

ЯНВАРĔН 11-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Январĕн 11-мĕшĕнче пирĕн ҫарсем САРНЫ хули енче СЛУЧЬ шывĕ урлă каҫса кайнă, САРНЫ хулинчен ҫурҫĕртерехре СТШЕЛЬСК ятлă чугун ҫул станцине тата хуларан кăнтăртарахра НЕМОВИЧИ ятлă чугун ҫул станцине тытса илнĕ.

НОВОГРАД-ВОЛЫНСКИЙ хулинчен кăнтăр-хĕвеланăҫнерехре тата кăнтăртарахра пирĕн ҫарсем малалла тапăнса пынă ҫапăҫусем хыҫҫăн Житомир облаҫĕнчи ЯРУНЬ ятлă район центрне тытса илнĕ, ҫавăн пекех тата халăх пурăнакан ытти 30 пункта ытла йышăнса илнĕ, вăл шутра: КУРМАНЬ, КОЛОДЕНКА, РАДУЛИН, МИРОСЛАВЛЬ, СВИНОБЫЧИ, ЖАРЫ, ПОНИНКА, ЖЕЛОБНОЕ, МОКРОЕ, ДУБРОВКА, БУРТЫН ятлă пысăк ялсем тата ОРЕЛЫ, КОЛОДЕНКА, РАДУЛИНО ятлă чугун ҫул станцийĕсене.

БЕРДИЧЕВ хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата кăнтăр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем, тăшман хирĕҫ тăнине ҫĕнтерсе пырса тата унăн контратакисене сире-сире ярса, темиҫе ял тытса илнĕ, вăл шутра: АВРАТИН, КИРИЕВКА, СТЕТКОВЦЫ, МОЛОЧКИ, БУРКОВЦЫ, КРАСНОПОЛЬ, ЖЕРЕБКИ, ПОГОРЕЛОЕ, ЛИСТОПАДОВКА ятлă ялсене.

БЕЛАЯ ЦЕРКОВЬ хулинчен кăнтăртарахра пирĕн ҫарсем тăшманпа ҫапăҫса малалла куҫса пынă, темиҫе ял тытса илнĕ.

КИРОВОГРАД хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата ҫурҫĕр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем ҫаплах малалла тапăнса пынă. тăшмана темиҫе ялтан ҫапса кăларнă. Тĕреслене хыҫҫăн ҫакă палăрнă: Кировоград районĕнче январĕн 5-мĕшĕнчен пуҫласа январĕн 9-мĕшне ҫитиччен пирĕн ҫарсем тăшманăнне танксем—293, тĕрлĕрен тупăсем—296, хăй тĕллĕн ҫӳрекен тупăсем—40, минометсем—121, пулеметсем—445 бронемашинăсем—94, автомашинăсем—978 пĕтерсе тăкнă.

Вĕлернисене кăна шута илсен те, тăшманăн 15.000 салтакпа офицер ытла пĕтнĕ.

Пирĕн ҫарсем ҫакăн пек трофейăсем тытса илнĕ: танксем—150, тĕрлĕрен тупăсем—188, минометсем— 242, пулеметсем — 429, бронемашинăсемпе бронетранспортерсем—25, автомашинăсем—2009, боеприпас, апат-ҫимĕҫ тата ытти ҫар пурлăхĕн складĕсем—19.

Фронтăн ытти участокĕсенче разведка тунă, тăшмана хирĕҫ артиллерипе минометсенчен персе тăнă тата чылай пунктсенче тĕллĕн-тĕллĕн ҫапăҫнă.

Январĕн 10-мĕшĕнче пирĕн ҫарсем мĕнпур фронтсенче нимĕҫсен 70 танкне персе ҫĕмĕрнĕ е пĕтерсе тăкнă. Сывлăшри ҫапăҫусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 78 самолетне персе ӳкернĕ.

ЯНВАРĔН 12-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Январĕн 11-мĕшĕнче МОЗЫРЬ хули енче пирĕн ҫарсем наступлени пуҫласа янă та икĕ кун хушши пынă хаяр ҫапăҫусем хыҫҫăн тăшманăн вăйлă ҫирĕплетнĕ оборона тăрăхне фронт тăршшĕпе 30 километр ытла татса 15 километр таран шалалла кĕрсе кайнă. Пирĕн ҫарсем халăх пурăнакан 30 пункта ытла ирĕке кăларнă, вăл шутра: КОЗЛОВИЧИ, ДАВЫДОВИЧИ, ХОЛОДНИКИ, ДОМАНОВИЧИ, ЛАНПЕКИ, УБОЛОТЬ, ЗЕЛЕНОЧИ, КОЩИЧИ, БОБРОВИЧИ, ГОРОЧИЧИ, ПРУДОК, ШАРЕЙКИ ятлă ялсем тата ГОРОЧИЧИ чугун ҫул станцийĕ.

УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт ҫарĕсем СЛУЧЬ шывĕ урлă каҫса кайнă та САРНЫ хулине—пысăк чугун ҫул узелĕ тата нимĕҫсен Полесье енчи оборонин питех те кирлĕ тĕреклетнĕ пункчĕ пулса тăраканскерне—штурмласа тытса илнĕ, ҫавăн пекех тата халăх пурăнакан ытти темиҫе пункта ҫапăҫса йышăнса илнĕ, вăл шутра РОВНО облаҫĕнчи район центрĕ—ДОМБРОВИЦА хулипе пысăк чугун ҫул станцийĕ.

НОВОГРАД-ВОЛЫНСКИЙ хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата кăнтăр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем ҫаплах наступлени туса пынă, 50 ял ытла тытса илнĕ, вăл шутра: МУЖИЛОВИЧИ, ПИЩЕВ, ДУПЛИНКИ, ТОЖИР ТОКАРЕВ, ЗАКРЕНИЧЬЕ, ВЕРЕСНА, КОНОТОПЫ, АНУСИНО.

ВИННИЦА хулинчен хĕвелтухăҫнерехре пирĕн ҫарсем тăшман пехотипе танкĕсен пысăк вăйĕсен контратакисене сире-сире янă.

БЕЛАЯ ЦЕРКОВЬ хулинчен кăнтăртарахра пирĕн ҫарсем ҫаплах наступлени туса пынă, темиҫе ял тытса илнĕ.

КИРОВОГРАД хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата ҫурҫĕр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем малалла тапăнса пынă. ҫав ҫапăҫусенче тăшмана хăйĕн оборонин вăйлă ҫирĕплетнĕ темиҫе тĕреклĕ пунктĕнчен ҫапса кăларнă.

Фронтăн ытти участокĕсенче разведка тунă, тăшмана хирĕҫ артиллерипе минометсенчен персе тăнă тата чылай пунктсенче тĕллĕн-тĕллĕн ҫапăҫнă.

Январĕн 1-мĕшĕнче пирĕн ҫарсем мĕнпур фронтсенче нимĕҫсен 178 танкне персе ҫĕмĕрнĕ, пĕтерсе тăкнă. Сывлăшри ҫапăҫусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 36 самолетне персе ӳкернĕ

☆ ☆ ☆

Мозырь енче пирĕн ҫарсем, артиллери персе хатĕрленĕ хыҫҫăн, наступлени пуҫласа янă. Икĕ кун хушши пынă хаяр ҫапăҫусем хыҫҫăн, совет пехотинецĕсемпе танкисчĕсем нимĕҫсен оборонине татнă та халăх пурăнакан 30 пункта ытла тытса илнĕ. Тăшман хăйĕн малтанхи позицийĕсене каялла тытса илме хăтланса темиҫе хутчен те контратака тунă, анчах вĕсем пурте путлана-путлана ларнă. Пирĕн ҫарсем кун каҫиччен нимĕҫсен 2.000 салтакĕпе офицерне ҫити пĕтерсе тăкнă, 22 танк персе ҫĕмĕрнĕ, ҫунтарса янă, тăшман артиллерийĕпе миномечĕсен 40 батарейине пусарса лартнă. Трофейăсем тытса илнĕ. Тыткăна илнисем пур.

* * *

Украинăри 1-мĕш фронт ҫарĕсем, малалла тапăнса пырса, ĕнер, январĕн 11-мĕшĕнче, Сарны хулине штурмласа тытса илнĕ. Ҫав пысăк чугун ҫул узелне хăйсен аллинчех хăварассишĕн кирек мĕнле ҫухатусем те тӳсме пулса, нимĕҫсем хаярăн хирĕҫ тăнă. Совет чаҫĕсем Сарны хулин ҫурҫĕр тата кăнтăр енĕсемпе иртсе кайнă, ҫав вăхăтра малти отрядсем партизансемпе пĕрле хĕвеланăҫ енчен хулана пымалли ҫулсем ҫине ҫĕмĕрсе тухнă. Ҫапла пырса ҫапнипе пирĕн чаҫсем тăшман оборонине йĕркерен кăларнă. Татăклă атакăласа, пирĕн ҫарсем хулана вăркăнса кĕрсе кайнă та нимĕҫсен гарнизонне аркатса тăкнă. Сарны хулине йышăнса, пирĕн боецсем трофейăсем нумай тытса илнĕ, вăл шутра 30 тупă, 90 пулемет, 80 грузовой автомашина, 300 лаша, ҫар хатĕрĕсем тиенĕ 200 лав, винтовкăсемпе ҫар япалисен пĕрер складĕ. Сарны хулинчен ҫурҫĕртерехре совет ҫарĕсем Ровно облаҫĕнчи район центрне—Домбровица хулине тытса илнĕ. Домбровица станцийĕнче нимĕҫсен ҫар пурлăхĕн складĕсене тата чугун ҫул вагонĕсене нумай тытса илнĕ.

* * *

Новоград-Волынский хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата кăнтăр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем тăшманпа ҫапăҫса малалла куҫса пынă, 50 ял ытла тытса илнĕ. Каялла чакакан тăшмана хăваласа, пĕр соединени чаҫĕсем нимĕҫсенчен юсавлă 4 танк, 3 бронетранспортер, 14 тупă, 67 пулемет тата боеприпассен 2 складне тытса илнĕ.

* * *

Винница хулинчен хĕвелтухăҫнерехре нимĕҫсем, хăйсен пехотипе танкĕсен пысăк вăйĕсене илсе пынă хыҫҫăн, темиҫе хутчен те хаяр контратакăсем пуҫла-пуҫла янă. Пирĕн ҫарсем пуҫарулă ҫапăҫса, мĕнпур хĕҫпăшалпа хăватлă вут-хĕм тăкса, тăшмана хăйĕн позицийĕсем патне каялла ывăтса янă. Нимĕҫсем ним усăсăр тунă контратакăсенче хăйсен 2.000 салтакĕпе офицерне ытла ҫухатнă. Артиллерипе бронебойщиксен тата ҫавăн пекех танксен ҫапăҫăвĕсенче тăшманăн 86 танкне, хăй тĕллĕн ҫӳрекен 8 тупине, 10 бронетранспортерне тата 140 автомашинине персе ҫĕмĕрнĕ е пĕтерсе тăкнă. Пĕр чугун ҫул станцийĕнче пирĕн танкистсем нимĕҫсен тин ҫитсе тăнă ҫар эшелонне пĕтерсе тăкнă. Ҫав эшелонра 9 цистерна горючи, 12 вагон вăрҫă хатĕрĕ тата платформăсем ҫинче хăй тĕллĕн ҫӳрекен «Фердинанд» йышши 6 тупă пулнă.

* * *

Кировоград хулинчен хĕвеланăҫнерехре тата ҫурҫĕр-хĕвеланăҫнерехре пирĕн ҫарсем малалла тапăнса пынă, нимĕҫсене вăйлă ҫирĕплетнĕ пунктĕсенчен ҫапса кăларнă. Кун каҫиччен 1.000 гитлеровеца ҫити вĕлерсе пĕтернĕ, 36 танк пĕтерсе тăкнă. Пĕр районра советсен моторизованнăй отрячĕ тăшман тылне кĕрсе кайнă. Ҫав тери хăвăрттăн малалла куҫса пырса, пирĕн боецсем пĕр аэродромра нимĕҫсен 40 самолетне ҫунтарса янă. Ҫав отрядах, тылра кĕрешсе ҫӳресе, тăшманăн пысăк соединенин штабне аркатса тăкнă. Хăйсен умне лартнă задачăна ăнăҫлăн пурнăҫа кĕртнĕ хыҫҫăн, отряд хамăр ҫарсем тăнă вырăна таврăннă.

* * *

Партизансен Ленинград облаҫĕнчи отрячĕсен пĕр ушкăнĕ 100 ялти халăха ытла Германи каторгине хăваласа кайма хăтланакан нимĕҫ отрячĕсене сапаласа янă. Гитлеровецсем хыпаланса карательсен пысăк экспедицине тунă та январĕн 4-мĕшĕнче партизансем хӳтĕлесе тăракан ялсене янă. Хаяр ҫапăҫу пуҫланнă. Вăл ҫапăҫура партизансем темиҫе хутчен те тăшманпа ал вĕҫҫĕн тытăҫа-тытăҫа илнĕ. Партизансем тăшмана икĕ кун хушши чарса тăнă, ҫав ялсенчи халăха шанчăклă вырăна куҫса кайма май туса панă. Совет патриочĕсем нимĕҫсен 400 салтакĕпе офицерне ытла пĕтерсе тăкнă.

* * *

Кировоград хулинче пурăнакан ҫынсем—чугун ҫул ҫинче ĕҫлекен рабочи Андрей Колесников, служащи Василий Скляров тата ыттисем те нимĕҫсен фашистла ирсĕрĕсем тунă тискер ĕҫсем ҫинчен каласа кăтартнă: «Кировограда оккупациленĕ чухне малтанхи кунсенчех нимĕҫсем

(Вĕҫĕ 2-мĕш страницăра)

СТАЛИН ЮЛТАШĂН „ЛЕНИН ҪИНЧЕН" СЫРНĂ КĔНЕКИНЕ ПИЧЕТЛЕСЕ КĂЛАРНĂ

Политика литературин государство издательствинче И. В. Сталин юлташăн «Ленин ҫинчен» сырнă кĕнеки пичетленсе тухнă. Титульнăй лист ҫинче Сталин юлташ 1925 ҫулхи январĕн 21-мĕшĕнче «Рабочая газета»-на янă ҫырăвăн факсимилине ҫырнă: «Аслăвăр, юратăр, вĕренĕр Ильича, пирĕн учителе, пирĕн ҫулпуҫăмăра.

Кĕрешĕр, тулашрипе шалти тăшмансене ҫĕнтерĕр—Ильич пек.

Ҫĕнĕ пурнăҫ, ҫĕнĕ йăла, ҫĕнĕ культура тăвăр—Ильич пек.

Ĕҫре нихăҫан та пĕчĕккинчен ан пăрăнăр, мĕншĕн тесен пĕчĕккрен пысăкки пулса тухать, — ҫакă ĕнтĕ Ильич хушса хăварнисенчен чи палли».

Кĕнекене Сталин юлташăн ҫак статьисемпе сăмахĕсем кĕнĕ: «Ленин—РКП организаторĕпе ҫулпуҫĕ»—Ленин ҫуралнăранпа 50 ҫул тултарнă тĕле ҫырнă статья, «Ленин вилнĕ пирки»—1924 ҫулхи январĕн 20-мĕшĕнче Советсен Пĕтĕм Союзри II-мĕш съездĕнче каланă сăмах, «Ленин ҫинчен»—1924 ҫулхи январĕн 28-мĕшĕнче Кремльти курсантсен вĕчерĕнче каланă сăмах, 1937 ҫулхи декабрĕн 11-мĕшĕнче Мускав хулинчи Сталински суйлав округĕнче Пысăк театрта каланă сăмах тата ытти материалсем те.

Кĕнеке 100.000 экземпляр пичетленсе тухнă. (ТАСС).

«КРАСНЫЙ АКСАЙ» ЗАВОД ĔҪЛЕМЕ ПУҪЛАТЬ

Дон ҫинчи Ростовра ялхуҫалăх машинисем тăвакан «Красный Аксай» завод ĕҫлеме пуҫлать. Ăна нимĕҫсем пĕтĕмпех ишсе пĕтернĕ пулнă. Ҫураки пуҫланнă ҫĕре завод ҫĕнĕ йышши машинăсем туса кăларать. Халь лашана е ĕҫлекен вăкăра кӳлмелли плугсем тума пуҫланă. «Зигзаг» ятлă сӳресем тата лаша туртакан культиваторсем тăваҫҫĕ. Ростов облаҫĕнчи тракторсем валли запаслă майсем тума пуҫланă. (ТАСС).

Учительсен профсоюз райкомĕн отчетпа суйлав пухăвĕ

СĔНТĔР. (Хамăр корр.). Кунта пуҫламĕш тата вăтам шкулсенче ĕҫлекен учительсен профсоюз райкомĕн отчетпа суйлав пухăвĕ пулса иртрĕ. Пухура профсоюз райкомĕн председателĕ Е. Кваскова юлташ райкомăн икĕ ҫулхи ĕҫĕсем ҫинчен отчет туса пачĕ.

1942—43 ҫулсенче учительсен районри профсоюз организацийĕ халăха ҫуппа кăларас, фронта пулăшас тата учительсен пурнăҫпа йăла условийĕсене лайăхлатас тĕлĕшпе чылай ĕҫсем туса ирттернĕ. Ҫак отчетла тапхăрта лайăх ĕҫленĕшĕн райкома профсоюз обкомĕ укҫапа премиленĕ. Райком хăйĕн ретне ӳстерес тĕлĕшпе те тăтăшах ĕҫленĕ. Пĕтĕмпе 151 ҫынна члена илнĕ.

Ҫапах та учительсен районри профорганизацин ĕҫĕнче пысăк ҫитменлĕхсем пур. Кăҫалхи вĕренӳ ҫулĕнче чылай шкулсенче вĕренӳ пахалăхĕ чакнă. Вĕренӳ ҫулĕн иккĕмĕш чĕрĕкĕнче районри мĕнпур шкулăчисенчен 33 проценчĕ вĕренӳре ĕлкĕрсе пырайман.

Хăшпĕр шкулсенче учительсем ҫитмеҫҫĕ. Вĕренӳ ҫулĕ пуҫланнăранпах Ильинка шкулĕнче 8—9-мĕш классенче математикăна вĕрентекен, Урпаш вăтам шкулĕнче физикăпа истори предмечĕсене тата литературăпа вĕрентекенсем ҫук.

Пренире туса калакансем профсоюз райкомĕпе райҫутĕҫ пайĕ юлашки вăхăтра учительсен пурнăҫĕпе йăла условийĕсене лайăхлатас тĕлĕшпе ҫителĕксĕр ĕҫленине палăртрĕҫ. Ильинкăри вăтам шкулта ĕҫлекен учительсене ноябрьпе декабрь уйăхĕсемшĕн пама тивĕҫлĕ продуктсемпе промтоварсене халĕ те паман. Ҫавăн пек тĕслĕхсем районри ытти шкулсенче те пур.

Шкулсенче ҫамрăк учительсем нумай ĕҫлеҫҫĕ. Вĕсен пĕлĕвне куллен ӳстерсе пымалла. Анчах ку тĕлĕшпе профсоюз райкомĕ начар ĕҫленĕ. Районри ҫамрăк учительсем чылайĕшĕ техникумсемпе институтсенче заочно вĕренмеҫҫĕ. Учительсен производствăллă канашлăвĕсене ирттересси ҫинчен те маннă кунта. Юлашки вăхăтра методикăллă занятисем пачах ирттермен.

Пуху профсоюз райкомĕн ҫĕнĕ составне суйласа хăварчĕ. Райком председателĕ пулса ĕҫлеме Сĕнтĕр вăтам шкулĕн учительне Данилов юлташа суйланă.

Т. ИВАНОВ.

Чăваш АССР Совнаркомĕнче

Ҫак кунсенче Чăваш АССР Совнаркомĕ, вырăнти промышленность предприятийĕсен, промыслапа инвалидсен кооперацийĕсен артелĕсен социализмла ăмăртăвĕн 1943 ҫулхи декабрь уйăхĕнчи итогĕсене пăхса тухса, ҫапла йышăннă:

ВЫРĂНТИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙĔСЕМ ЕНĔПЕ

Ишлей райпромкомбиначĕ (управляющийĕ Хорасев юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Петров юлташ) декабрь уйăхĕнчи плана пĕтĕм продукци енĕпе 155,3 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 200 процент тултарса ноябрь уйăхĕнчинчен 28,7 процент ытларах продукци туса кăларнă. Чăваш АССР Совнаркомĕн куҫса ҫӳрекен Хĕрлĕ ялавне унăн аллинчех хăварма йышăннă. Ăмăртура уйрăмах палăрнă работниксене премилеме 15.000 тенкĕ укҫа памалла тунă.

Канаш промкомбиначĕ (управляющийĕ Шлапак юлташ, горсовет исполкомĕн председателĕ Белоусов юлташ) декабрь уйăхĕнчи плана 127 процент пурнăҫланă. Ноябрь уйăхĕнчинчен 4,5 процент чухлĕ ытларах продукци кăларнă. Ăмăртура уйрăмах палăрнă работниксене премилеме 10 пин тенкĕ укҫа памалла тунă.

Тăвай райпромкомбиначĕ (управляющийĕ Игнатьев юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Широв юлташ) декабрь уйăхĕнчи плана 200 процент пурнăҫланă, ноябрь уйăхĕнчинчен 75 процент чухлĕ ытларах продукци кăларнă. Ăна ăмăртура мала тухнă работниксене премилеме 5 пин тенкĕ укҫа пама йышăннă.

Ҫавăн пекех Совнарком 1943 ҫулхи декабрь уйăхĕнче Элĕк, Йĕпреҫ, Калинино, Комсомольски, Кувакино, Сĕнтĕрвăрри, Пăрачкав, Советски, Сĕнтĕр, Вармар, Шăхасан, Чкаловски, Ҫĕрпӳ, Етĕрне райпромкомбиначĕсем тата Улатăр горпромкомбиначĕ лайăх ĕҫленине палăртнă.

ПРОМЫСЛА КООПЕРАЦИ АРТЕЛĔСЕМ ЕНĔПЕ

Октябрьски районри Караньялĕнчи „Труд" артель (правлени председателĕ Мокеев юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Херсонов юлташ) декабрьти плана пĕтĕм продукци енĕпе 169,4 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 199,5 процент пурнăҫланă. Чăваш АССР Совнаркомĕн куҫса ҫӳрекен Хĕрлĕ ялавне унăн аллинчех хăварса, ăмăртура уйрăмах палăрнă работниксене премилеме 15 пин тенкĕ укҫа пама йышăннă.

Декабрь уйăхĕнче лайăх ĕҫленине палăртса, Первомайски районри Ҫакалăхри Ленин ячĕпе тăракан артеле—10 пин тенкĕ, Улатăрти „Заря" артеле—5 пин тенкĕ, Вармарти Осипенко ячĕпе тăракан артеле—5 пин тенкĕ укҫан премилеме памалла тунă.

Ҫавăн пекех Совнарком 1943 ҫулхи декабрь уйăхĕнче Улатăрти „Красная Звезда", „Красный Восход", Элĕкри „Коммунар", Йĕпреҫри „Кооплеспром", Ишлей районĕнчи Мамăш артелĕ, Куславкка районĕнчи Киров ячĕпе тăракан тата ытти артельсем те лайăх ĕҫленине палăртнă.

ИНВАЛИДСЕН КООПЕРАЦИЙĔН АРТЕЛĔСЕМ ЕНĔПЕ

Улатăрти „Союз инвалидов" артель (правлени председателĕ Сивогривов, горсовет исполкомĕн председателĕ Вельчинский юлташсем) декабрь уйăхĕнче плана пĕтĕм продукци енĕпе 144,4 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 151,4 процент пурнăҫланă. Ҫапла вăл планран ирттерсе 30 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларнă. Чăваш АССР Совнаркомĕн куҫса ҫӳрекен Хĕрлĕ ялавне унăн аллинчех хăварса, ăмăртура уйрăмах палăрнă работниксене премилеме ăна 15 пин тенкĕ укҫа памалла тунă.

Шĕнерти „20 лет Чувашии" артель (Калинино районĕ) декабрь уйăхĕнче плана пĕтĕм продукци енĕпе 138,9 процент, куллен кирлĕ таварсем енĕпе 100,6 процент пурнăҫланă. Совнарком ҫак артеле 10 пин тенкĕ укҫан премилемелле тунă.

Ҫавăн пекех Чăваш АССР Совнаркомĕ декабрь уйăхĕнче Ҫĕмĕрлери „Партизан", Сикассинчи „XVIII-мĕш партконференци" (Канаш районĕ), Ишлей районĕнчи „Красный стрелок", Красноармейски районри „Маяк" артельсем ĕҫе лайăхлатнине палăртнă.

1943 ҪУЛХИ ГОСУДАРСТВО БЮДЖЕТНЕ ПУРНĂҪЛАС ТĔЛĔШПЕ РЕСПУБЛИКĂРИ ФИНАНС ОРГАНĔСЕН РАБОТНИКĔСЕН 1943 ҪУЛХИ IV-МĔШ КВАРТАЛТИ СОЦИАЛИЗМЛА ĂМĂРТĂВĔН ИТОГĔСЕМ ҪИНЧЕН

Чăваш АССР Совнаркомĕ республикăри финанс органĕсен 1943 ҫулхи IV-мĕш кварталти социализмла ăмăртăвĕн итогĕсене пăхса тухнă.

Сĕнтĕрвăрри райфинпайне (заведующийĕ Анкудинов юлташ, райсовет исполкомĕн председателĕ Маклашкин юлташ), 1943 ҫулхи IV-мĕш кварталта халăхран укҫа-тенкĕ пухмалли плана 128,7 процент пурнăҫланăскере, **Чăваш АССР Совнаркомĕн куҫса ҫӳрекен Хĕрлĕ ялавне тата пĕрремĕш преми** — 7 пин тенкĕ укҫа пама йышăннă.

Вăрмар райфинпайне иккĕмĕш преми—5 пин тенкĕ, **Октябрьски райфинпайне виҫҫĕмĕш преми** — 3 пин тенкĕ укҫа памалла тунă.

Совнарком 1943 ҫулхи IV-мĕш кварталта Улатăр, Ишлей, Ҫĕрпӳ районĕсенчи финанс пайĕсем, Шупашкар, Улатăр, Ҫĕмĕрле хулисенчи финанс пайĕсем лайăх ĕҫленине палăртрĕ.

Кунпа пĕрлех Совнарком Хĕрлĕ Чутай, Шăмăршă, Пăрачкав, Кувакино, Первомайски, Калинино, Йĕпреҫ районĕсенче укҫа-тенкĕ пухас ĕҫе начар туса пынă тесе шутларĕ. Асăннă райсоветсен исполкомĕсен председателĕсемпе райфо заведующийĕсене ҫак ĕҫе лайăхлатас тĕлĕшпе тивĕҫлĕ мерăсем йышăнма хушнă.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН УКАЗĔ

Владимир Григорьевич ЗАХАРОВА СССР Халăх артисчĕн ятне парасси ҫинчен

Музыка тĕлĕшпе питех те чаплă ҫитĕнӳсем тунăшăн тата вырăс халăх юррисене халăх хушшинче сарас тĕлĕшпе уйрăмах палăрса тăракан ĕҫсем тунăшăн Владимир Григорьевич **Захаров** композитора, государствăн Пятницкий ячĕпе тăракан вырăс халăх хорĕн художественнăй руководительне, СССР Халăх артисчĕн хисеплĕ ятне парас.

СССР Верховный Совет Президиумĕн **Председателĕ М. КАЛИНИН.**

СССР Верховный Совет Президиумĕн **Секретарĕ А. ГОРКИН.**

Мускав, Кремль. 1944 ҫулхи январĕн 11-мĕшĕ.

РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔНЧЕ

Петр Михайлович КАЗЬМИНА РСФСР Халăх артисчĕн ятне пани

РСФСР Верховный Совет Президиумĕ ҫапла йышăннă:

вырăс халăх юррисене пухас тĕлĕшпе тата вĕсене халăх хушшинче сарас тĕлĕшпе питех те чаплă ĕҫсем тунăшăн государствăн Пятницкий ячĕпе тăракан вырăс халăх хорĕн художественнăй руководительне Петр Михайлович **Казьмина** РСФСР халăх артисчĕн хисеплĕ ятне парас.

Государствăн Пятницкий ячĕпе тăракан вырăс халăх хорне ертсе пыракансемпе хорти артистсене орденсемпе тата медальсемпе наградăлани

Вырăс халăх юррисене халăх хушшинче сарас тĕлĕшпе питех те чаплă ĕҫсем тунăшăн СССР Верховный Совет Президиумĕн Указĕ тăрăх ҫаксене наградăланă:

Ленин орденĕпе — хорăн художественнăй руководительне В. Г. Захаров композитора;

Ĕҫлĕх Хĕрлĕ Ялав орденĕпе — хорăн художественнăй руководительне П. М. Казьмина, хор солисткине В. Е. Клоднинăна, хор солисткине А. Е. Козлова-Владимировăна, хор солисткине А. В. Прокошинăна, хорăн оркестр ушкăнне ертсе пыракана В. В. Хватова;

„Знак Почета" орденĕпе 6 ҫынна наградăланă;

„За трудовое отличие" медальпе 9 ҫынна наградăланă.

(ТАСС).

Совет Информаци Бюровӗнчен

ЯНВАРӖН 12-МӖШӖНЧИ ОПЕРАТИВНӐЙ СВОДКӐН ВӖҪӖ

хулари мирлӗ халӑха темиҫе пин ҫынна персе пӑрахрӗҫ. Гитлеровецсем пасарти площадьре ҫакса вӗлермелли виҫӗ такан туса хунӑ, вара ҫав такансем ҫинче мирлӗ совет ҫыннисене ҫакса вӗлерме тытӑнчӗҫ. Пӗр айӑпсӑр мирлӗ совет ҫыннисене ҫаратасси, арестлесси тата вӗлересси пӗр кунлӑха та чарӑнман. 1943 ҫулхи ноябрӗн 7-мӗшӗнче гестаповецсем хулари ҫынсене хупӑрла-хупӑрла илсе тыта-тыта ухтарчӗҫ, темӗн чухлӗ хупса лартрӗҫ. Бандитсем никама та шеллесе тӑмарӗҫ, вӗсем сывмар ҫынсене, стариксене, хӗрарӑмсемпе пӗчӗк ачасене те ярӑ-ярӑ илсе тӗрмене хупрӗҫ. Икӗ эрне хушшинче гитлерла пуҫкасакансем тӗрме картишӗнче 2.000 ҫынна ытла персе пӑрахрӗҫ. Нумай пулмасть, нимӗҫсем Кировоград хулине сывӑхри ялсенчен темиҫе пин ҫынна Германи каторгине илсе кайма хӑваласа пычӗҫ. Хӗрлӗ Ҫар войскисем ҫӗнтерӳллӗ наступлени туса пынипе хулана хупӑрласа илни нимӗҫ оккупанчӗсен тискер ӗҫне пуглантарса лартрӗ. Хӗрлӗ Ҫар Кировоград хулинче пурӑнакан нумай ҫынсене тата темиҫе пин колхознике фашистсен чуралӑхӗнчен ҫӑлса хӑварчӗ».

Тӑшман территорийӗ ҫинче 50 пин километр

ЛЕНИНГРАД ФРОНЧӖ. Ткаченко летчикӑн экипажӗ хӑйне уйрӑм юбилей туса ирттернӗ. Сывлӑшри разведчиксем тӑшман территорийӗ ҫинче пурӗ 50 пин километр вӗҫнӗ, 20 пин тӑваткӑл километр ҫӗре ӳкерсе илнӗ. Экипаж тӑшманӑн территорине, ҫыхӑнӑвӗсене тата малти позицийӗсене пӗлме питӗ нумай хут вӗҫе-вӗҫе кайса, пирӗн ҫӗр ҫинчи ҫарсене хӑйсен ҫапӑҫури задачисене пурнӑҫа кӗртме пулӑшнӑ.

Летчик Ткаченко, штурман Разник тата радист Рязанов кӑтартнӑ тӗлсене пирӗн артиллери темиҫе ҫӗр хут та пенӗ, ҫав тӗлсем ҫине бомбӑсем пӑрахма бомбардировщиксемпе штурмовиксем вӗҫе-вӗҫе кайнӑ. Экипаж 5 хутчен нимӗҫ самолечӗсемпе ӑнӑҫлӑн ҫапӑҫнӑ. Пӗр ҫапӑҫура, «Фокке-Вульф—190» самолета персе ӳкернӗ. (ТАСС спецкорӗ).

Шупашкар хули валли вутӑ турттарас ӗҫе хӑвӑртлатмалла

Ҫак кунсенче Шупашкар хула Совечӗ, хулари предприятисемпе учрежденисен руководителӗсене пухса, хула валли вутӑ турттарас ӗҫ мӗнле пыни ҫинчен сӳтсе-явнӑ. Хулари хӑшпӗр предприятисемпе учрежденисем иртнӗ хӗлре вутӑ турттарас ӗҫе вӑхӑтра туса пыман, ҫавӑн пирки вӗсем пысӑк чӑрмавлӑхпа ӗҫленӗ. Тӗслӗхрен, кирпӗч завочӗпе пир-авӑр фабрики хӗллехи вӑхӑтра уйӑхран-уйӑхах плана тултарса пырайман. Асӑннӑ предприятисем кӑҫал та вутӑсӑр лараҫҫӗ.

Хула валли вутӑ турттарас ӗҫ паянхи куна чӑтма ҫук начар пулса пырать. Чӑваш АССР Совнаркомӗ ку тӗлӗшпе ҫирӗп решени йышӑнчӗ. Апла пулин те Красноармейски тата Калинино районӗсенчи колхозсем Шупашкар хули валли вутӑ турттарма лавсем ямалли плана пурнӑҫламаҫҫӗ. Красноармейски районӗн вутӑ турттарма 20 лав ямалла пулсан, паянхи куна пӗр лав та яманха. Калинино районӗн 50 лав ямалла, вӑл 13 лав кӑна янӑ. Асӑннӑ райсовет исполкомӗсен председателӗсем Александровпа Валеев юлташсем ку ӗҫпе пачах та интересленменни курӑнать. Вӗсем хулана вутӑ мӗн пек кирлине ӑнланса илмен.

Шупашкар хула Совечӗ те хула валли вутӑ турттарас ӗҫе оперативно ертсе пымасть. Горплан паянхи куна хула валли миҫе кубометр вутӑ турттарса тухнине те пӗлмест.

Хула валли вутӑ турттарас ӗҫе халех большевикла йӗркелемелле. ВКП(б) хула комитечӗпе хула Совечӗн ҫак ӗҫе хӑвӑртлатма тӑрӑшмалла.

Задание ирттерсе тултараҫҫӗ

СЕНТЕР, январӗн 11-мӗшӗ. (Телефонпа). Районри промкомбинат иртнӗ ҫулта планран ирттерсе 3.850 тенкӗлӗх продукци туса кӑларнӑ. Урапа-ҫунасем тӑвакан цех декабрь уйӑхӗнчи плана 150 процент пурнӑҫланӑ. Промкомбинат коллективӗ кӑҫулхи ҫул та тухӑҫлӑн ӗҫлет. И. Миронов юлташ Хӗрлӗ Ҫар валли кашни кунах пӗрер ҫуна тӑвать. Ҫавӑн пекех Фершев, Пальков стахановецсем те ӗҫ нормине 200 процент тултараҫҫӗ.

Промкомбинатри рабочисемпе работницӑсем уйӑхри задание срокчен пурнӑҫлассишӗн пӗр-пӗрин хушшинче социализмлӑ ӑмӑртӑва анлӑн сарса ячӗҫ.

(Хамӑр корр.).

Ҫуракине большевикла хатӗрленер

Фронт умӗнче тупа туни пурнӑҫа кӗрет

Иртнӗ кӗркунне, Октябрь уявӗн кунӗсенче, Хурӑнсурти Чапаев ячӗпе тӑракан колхоза Хӗрлӗ ялавлӑ Балтика флочӗн делегацийӗ пырса ҫитнӗ. Хаклӑ хӑнасем! Вӗсен кӑкӑрӗсем ҫинче орденсемпе медальсем ҫутӑласа тӑнӑ. Вӗсенчен кашнинех Ленинград хулине паттӑррӑн хӳтӗленӗ ҫӗрте ҫапӑҫнӑ.

Делегаци, колхозниксемпе тӗл пулса, вӗсене фронтри лару-тӑрусем ҫинчен, Балтика флочӗ нимӗҫ захватчикӗсене хирӗҫ геройла кӗрешни ҫинчен каласа панӑ, хӑйсен ҫапӑҫури мухтавлӑ ӗҫӗсемпе паллаштарнӑ. Вӗсен кашни сӑмахне колхозниксемпе колхозницӑсем чӗрене хывнӑ.

Колхозниксем краснофлотецсене хӑйсен тылри пархатарлӑ ӗҫӗсем ҫинчен каласа панӑ. Отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ геройӗсемпе, Ленинграда паттӑррӑн хӳтӗлекенсемпе куҫа-куҫӑн каласни колхозниксен ӗҫри хастарлӑхне татах та ҫӗклентерсе янӑ.

Ҫав пухура, Балтика флочӗн делегацийӗ умӗнче, колхозниксемпе колхозницӑсен ячӗпе колхозри пуҫламӑш парторганизаци секретарӗ М. Шлыков юлташ ответлӑ сӑмах тухса каланӑ.

— Эпир,—тенӗ вӑл,—вӑрҫӑн йывӑр условийӗсенче пурӑнатпӑр. Вӑйпитти ҫынсем фронта кайрӗҫ. Хӗрлӗ Ҫара туртӑм вӑйӗ те сахал мар патӑмӑр. Анчах вӑрҫӑ вӑхӑтӗнче пирӗн вӑй чакмарӗ кӑна мар, вӑл ӳснӗҫҫемӗн ӳссе пычӗ. Эпир вӑрҫӑччен хичен икӗ-виҫӗ хут лайӑхрах ӗҫлеме пуҫларӑмӑр. Ҫакӑ вӑл куҫ умӗнчех: ялхуҫалӑх ӗҫӗсене ӑнӑҫлӑн вӗҫлерӗмӗр, уйхиртен вӑйлӑ тырпул пухса илтӗмӗр. Пур енӗпе те кӑҫал пирӗн колхоз районра мала тухрӗ. Государство умӗнчи мӗнпур обязательствӑсене срокчен парса татрӑмӑр. Эпир ҫакӑнпа чарӑнса тӑмастпӑр. Хӗрлӗ Ҫарпа Тӑван ҫӗршыва ҫӗнӗрен хушса пама темиҫе пин пӑт тырӑ тата ытти ҫимӗҫсем уйӑратпӑр. 1944 ҫулхи вӑйлӑ тырпулшӑн халех анлӑ кӗрешӳ пуҫаратпӑр. Эсир, балтиецсем, тӑшмана хытӑ ҫӗмӗрӗр. Сире эпир тивӗҫлипе пулӑшатпӑр.

Ҫак сӑмахсем—пӗтӗм колхозниксен сӑмахӗсем пулчӗҫ. Хурӑнсурсем хӑйсем панӑ сӑмахсене ӗҫре пурнӑҫласа пыраҫҫӗ.

Сталин юлташӑн доклачӗпе хавхаланса, Хурӑнсурти Чапаев ячӗпе тӑракан колхоз членӗсем государствӑна тырӑ сутас ӗҫе районра чи малтан хутшӑнчӗҫ. Ҫапла вӗсем государствӑна пӗтӗмпе 6.962 пӑт тырӑ сутрӗҫ. Ӑна кӗске вӑхӑтрах хатӗрлев пунктне леҫсе пачӗҫ.

Колхозри чи лайӑх бригадир Александр Погонов хӑй ӗҫлесе илсе перекетленӗ тырпултан государствӑна 115 пӑт сутрӗ. Колхоз председателӗ И. Ф. Федоров 104 пӑт сутрӗ. Вӗсен примерӗпе нумайӑшӗсем 50—60-шар пӑт сутрӗҫ. Ҫавӑнпа пӗр вӑхӑтрах колхоз тата колхозниксем государствӑна пӗтӗмпе 598 пӑт ҫӗрулми сутрӗҫ.

Колхоз 1943 ҫулшӑн государство умӗнчи мӗнпур обязательствӑсене срокчен пурнӑҫларӗ, иртнӗ ҫулах кӑҫалхи ҫулшӑн государствӑна аш-какай 100 проценчӗпех парса татрӗ, аванс шучӗпе 400 литр сӗт пачӗ.

Колхозниксем 1944 ҫулхи вӑйлӑ тырпулшӑн кӗрешес, ҫитес ҫуракине хатӗрленес тӗлӗшпе кӗркуннерен пех ӗҫлеме тытӑннӑ. Ҫапла колхоз ҫӗнӗ 1944 ҫула кӗнӗ тӗле ҫуракине пӗтӗмпех хатӗрленсе ҫитрӗ. 564 центнер вӑрлӑха тӗплӗн сортласа хурса, акмалли кондицие лартнӑ. Вӑрлӑхсене лайӑх амбарсене уйрӑмӑн уйӑрса хунӑ, вӗсене шанчӑклӑн сыхласа усраҫҫӗ. Ялхуҫалӑх машинисемпе инвентарӗнчен 36 плуг, 3 сеялка, 100 сӳре, 111 сӳсмен юсанӑ. Вӗсем кирлӗ чухлинчен ытлашшипех пур. Уя 3000 лав ытла тислӗк кӑларнӑ, 50 центнер ытла кайӑк-кӗшӗк тислӗкӗпе кӗл пухнӑ, уйра юр тытаҫҫӗ. Халӗ колхоз тата бригадӑсем ҫуракинчи ӗҫ планӗсене хатӗрлеме тытӑннӑ.

Районри малта пыракан ытти колхозсемпе пӗрле гектартан 100 пӑт тӗштырӑ туса илессишӗн социализмлӑ ӑмӑрту пуҫарса ярса, Чапаев ячӗпе тӑракан колхоз ҫак задачӑна чыслӑн пурнӑҫлама шут тытрӗ. Хӑй ҫине конкретнӑй обязательствӑсем илсе, вӑл халӗ Янгорчинӑри Ленин ячӗпе тӑракан колхозпа социализмлӑ ӑмӑртӑва тухрӗ. Вӑйлӑ тырпулшӑн колхозниксем вӑрҫӑ вӑхӑтне тивӗҫлӗ пек кӗрешеҫҫӗ.

Ҫак пысӑк задачӑна пурнӑҫа кӗртесси агротехникӑна тӗплӗн вӗренсе алла илнинчен килет. Ҫакна ӑнланса илсе, ку колхозра икӗ агрокружок организациленӗ. Кружоксен руководителӗсем—парторганизаци секретарӗ М. Шлыковпа колхоз агрономӗ И. Антонов юлташсем. Кружоксене бригадирсемпе звеньевойсем, сухалакансемпе акакансем тата ытти рядовой колхозниксем—пӗтӗмпе 45 ҫын ҫӳреҫҫӗ. Вӗсем опытлӑ ҫӗрӗҫлекенсем пулма тимлӗн вӗренеҫҫӗ.

— Кӑҫал эпир иртнӗ ҫулхинчен те лайӑхрах ӗҫлеме, фронтпа ҫӗршыва апат-ҫимӗҫсем татах та ытларах парса тӑма пулатпӑр,—теҫҫӗ колхозниксем.

Ҫапла ӗҫлесе пурӑнаҫҫӗ Хурӑнсур колхозникӗсем вӑрҫӑ кунӗсенче.

Е. ВОЛКОВ.

ВАРНАР.

Каменка МТС коллективӗн чӗнӗвне сӳтсе-явнӑ хыҫҫӑн

ШӐХАСАН, январӗн 12-мӗшӗ. (**Телефонпа**). МТС-ри рабочисемпе служащисем, Горький облаҫӗнчи Каменка МТС-ӗн коллективӗ чӗнсе каланине сӳтсе-явнӑ хыҫҫӑн, машинӑсемпе тракторсен паркне юсанӑ ҫӗрте Пӗтӗм Союзри социализмлӑ ӑмӑртӑва хутшӑнчӗҫ, хӑйсем ҫине конкретлӑ обязательствӑсем илчӗҫ. Вӗсем тракторсене январӗн 25-мӗшӗ тӗлне, тракторсем ҫумне кӑкарса ӗҫлемелли инвентаре тата комбайн моторӗсене Хӗрлӗ Ҫар 26 ҫул тултарнӑ тӗле юсаса пӗтерме пулчӗҫ.

МТС-ри рабочисемпе служащисем ҫав обязательствӑсене чыслӑн пурнӑҫласа пыраҫҫӗ. 2-мӗш, 5-мӗш тата 6-мӗш бригадӑсем — МТС-ри чи лайӑх бригадӑсем пулса тӑраҫҫӗ, вӗсем тракторсене пӗтӗмпех юсаса пӗтернӗ. Ҫавӑн пекех И. Филиппов ертсе пыракан 13-мӗш бригадӑпа Чернов юлташ ертсе пыракан 9-мӗш бригада январӗн 11-мӗшӗ тӗлне тракторсене пӗтӗмӗшпех лайӑх пахалӑхпа юсаса лартнӑ.

МТС-ри рабочисемпе служащисем илнӗ обязательствӑсене срокчен пурнӑҫлассишӗн кӗрешеҫҫӗ.

В. ВЕСЕЛОВ.
(Хамӑр корр.).

В. И. Ленин вилкӗренпе 20 ҫул тултарас май тумалли докладсемпе каласусен

ПЛАНӖ

1. 20 ҫул Ленинсӑр, Ленин ҫулӗпе.
2. Вӑрҫӑ ӗҫӗнчи татӑклӑ улшӑну ҫулталӑкӗ тата Отечественнӑй аслӑ вӑрҫӑ фрончӗсенчи хальхи тапхӑрти лару-тӑру.
3. Пӗтӗм халӑх фронта пулӑшни.
4. Гитлера хирӗҫле коалици тӗрекленни тата фашистла блок арканни.
5. Совет халӑхӗн вӑрҫӑпа политика тата хуҫалӑх тӗлӗшӗнчи задачисем.
6. Сталин юлташ Ленинӑн шанчӑклӑ ученикӗ—Хӗрлӗ Ҫарӑн гениллӗ полководецӗ.
7. Ленин—Сталин ялавӗпе—нимӗҫ захватчикӗсене тӗппипех ҫӗнтерме, малалла.

Докладсемпе каласусене ирттернӗ чухне ҫак литературӑпа уса курмалла:

СТАЛИН.—Ленин ҫинчен (уйрӑм кӗнеке).

СТАЛИН.—Октябрьти социализмлӑ аслӑ революци 26 ҫул тултарни ҫинчен (брошюра).

СТАЛИН.—1943 ҫулхи ноябрӗн 7-мӗшӗнче кӑларнӑ приказ.

КАЛИНИН.—Ҫӗнӗ ҫул ячӗпе каланӑ сӑмах („Правда" хаҫатӑн 1944 ҫулхи январӗн 1-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

Совет Информаци Бюровӗ пӗлтерни. Хӗрлӗ Ҫарӑн хӗллехи кампанийӗн итогӗсем. („Правда" хаҫатӑн 1943 ҫулхи апрелӗн 3-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

Совет Информаци Бюровӗ пӗлтерни. Совет Союзӗн Отечественнӑй вӑрҫин икӗ ҫулталӑкӗ. («Правда» хаҫатӑн 1943 ҫулхи июнӗн 22-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

Совет Информаци Бюровӗ пӗлтерни. Хӗрлӗ Ҫарӑн ҫуллахи кампанийӗн итогӗсем. („Правда" хаҫатӑн 1943 ҫулхи нобрӗн 5-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

Ютҫӗршыв ӗҫӗсен виҫӗ министрӗн Мускаври конференцийӗн итогӗсем. („Правда" хаҫатӑн 1943 ҫулхи октябрӗн 20-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

Виҫӗ государство руководителӗсен Тегеранра пулса иртнӗ конференцийӗн итогӗсем. („Правда" хаҫатӑн 1943 ҫулхи декабрӗн 7-мӗшӗнчи номерӗнче пичетленнӗ).

1943 ҫулхи декабрь тата 1944 ҫулхи январь уйӑхӗсенче тухнӑ центрти, республикӑри тата районсенчи хаҫатсем.

Журналсем: „Большевик", „Спутник агитатора", „Пропагандист" (1943 ҫулта тухнӑ 21, 22, 23, 24-мӗш номерсем, 1944 ҫулта тухнӑ 1, 2-мӗш номерсем).

ВКП(б) Обкомӗн пропагандӑпа агитаци отделӗ.

Ют ҫӗршывсенче

ГЕРМАНИН ПОДВОДНӐЙ ЛОДКИСЕМПЕ КӖРЕШНИ ҪИНЧЕН РУЗВЕЛЬТПА ЧЕРЧИЛЛЬ ПӖЛТЕРНИ

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). 1943 ҫулта Германин подводнӑй лодкисемпе кӗрешесси мӗнле пулса пыни ҫинчен президент Рузвельтпа премьер-министр Черчилль иккӗшӗ пӗрле каланине пичетлесе кӑларнӑ. Вӗсем каланинче ҫапла пӗлтернӗ: декабрь уйӑхӗнче путарнӑ сутӑ-илӳ суднисен шучӗ каллех пысӑк пулмарӗ, тенӗ.

1943 ҫулта Германин подводнӑй лодкисем пӗрлешӳллӗ нацисен сутӑ-илӳ суднисене пӗтӗмпе, 1942 ҫулхипе танлаштарсан, 40 процент чухлӗ путарнӑ. Пӗрлешӳллӗ нацисем 1943 ҫулта, 1942 ҫулхипе танлаштарсан, сутӑ-илӳ суднисене икӗ хут ытларах туса ӗҫе янӑ. 1943 ҫулта путарнӑ суднӑсене ҫуррине яхӑн пӗррӗмӗш кварталта путарнӑ, 27 процент чухлӗ иккӗмӗш кварталта путарнӑ, юлашки ултӑ уйӑх хушшинче мӗн пурӗ те 26 процент чухлӗ кӑна путарнӑ.

ИТАЛИРИ ВӐРҪӐ ӖҪӖСЕМ

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Официально пӗлтернӗ тӑрӑх, союзниксен ҫарӗсем ҫаплах малалла куҫса пынӑ. Вӗсем Гарильяно шывӗ тӑрӑхӗнчи питӗ кирлӗ ҫӳллӗ вырӑна тытса илнӗ.

Январӗн 8-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле тата январӗн 9-мӗшӗнче союзниксен эсминецӗсем Адриатика тинӗсӗнче тӑшманӑн виҫӗ шхунине шыва путарнӑ, тӑваттӑшне сиенленӗ. Чылай районсенче ҫыранри сооруженисемпе чугун ҫул сооруженийӗсене пенӗ.

Ӗнер йывӑр бомбардировщиксем Югославире нимӗҫсем оккупациленӗ питӗ кирлӗ Скопле чугун ҫул узелне атакӑланӑ. Бомбӑсем нумайӗшӗ тӳрремӗнех сортировочнӑй станцие пырса тивни паллӑ пулнӑ. Тӑшманӑн Грецири ҫар объекчӗсене те чылайӗшне тапӑннӑ.

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Италири Туринпа Виллар Перозӑри шарикоподшипниксем тӑвакан пӗртен-пӗр заводсем, союзниксен авиацийӗ пыра-пыра тапӑннӑ пирки, йӗркерен тухнӑ.

ГРЕЦИРЕ НИМӖҪСЕН КАРАТЕЛЬНӐЙ ЭКСПЕДИЦИЙӖН ӖҪӖСЕМ ПУТЛАНСА ЛАРНӐ

СТАМБУЛ, январӗн 10-мӗшӗ. (ТАСС). Грецирен илнӗ хыпарсем тӑрӑх, Гитлерӑн Грецири оккупациллӗ ҫарӗсем Эпирта кӗрешекен партизансене хирӗҫ пысӑк карательнӑй экспедици тунӑ. Грецири партизансен пысӑк отрячӗсем нимӗҫсене малалла кайма чарнӑ. Эпирта хаяр ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Нимӗҫсем партизансене хирӗҫ 7.000 салтак, танксем, бронемашинӑсем тата артиллери янӑ. Нимӗҫсен техники партизансеннинчен вӑйлӑрах пулин те, партизансем нимӗҫсен пур атакисене те сирсе янӑ, нимӗҫсене пысӑк ҫухату тӳстернӗ. Нимӗҫсен 600 ҫын пӗтнӗ.

Каирти радио пӗлтернӗ тӑрӑх, Македонире нумаях пулмасть партизансемпе ҫапӑҫнӑ чухне нимӗҫсен 1.735 салтакӗпе офицерӗ пӗтнӗ.

СОЮЗНИКСЕН АВИАЦИЙӖН ӖҪӖСЕМ

Англи самолечӗсем Берлинпа Хӗвеланӑҫ Германие тапӑнни.— Америка бомбардировщикӗсем София хулине тапӑнни

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Авиаци министерстви пӗлтернӗ тӑрӑх, январӗн 11-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле «Москито» йышши самолетсем Берлинри тата Хӗвеланӑҫ Германири объектсене атакӑланӑ. Тапӑнура пулнӑ самолетсем пурте хӑйсен базисене таврӑннӑ.

СТОКГОЛЬМ, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Шведсен «Моргонтиднинген» ятлӑ хаҫачӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, январӗн 6-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле союзниксен авиацийӗ Штеттина хӑватлӑн тапӑнса нумай ишӗлтернӗ. Хула варринчи Кайзервильгельмштрассе тата унпа кӳршӗри районсем йӑлтах ишӗлсе пӗтнӗ. Портра бомбӑсем тӳрремӗнех пырса тивнипе нимӗҫсен пулӑшакан крейсерӗ, 4000 тоннӑна яхӑн таяканскер шыва путнӑ.

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: «Вӗҫекен крепость» йышши самолетсен пысӑк соединенийӗсем ӗнер кӑнтӑрла София хули ҫине пырса бомбӑсем пӑрахнӑ.

СОЮЗНИКСЕН АВИАЦИЙӖ ИТАЛИРИ БАЗӐСЕМПЕ УСӐ КУРАТЬ

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Ҫурҫӗр Африкӑри ҫарӗсен штабӗ официальнӑй йӗркепе ҫапла пӗлтерет: союзниксен йывӑр бомбардировщикӗсем, халӗ Италири базӑсемпе усӑ курса, унта вырнаҫса тӑраҫҫӗ.

Ҫав пӗлтерӗве ӑнлантарса панӑ май, Рейтер агентстви ҫапла ҫырать: «Вӗҫекен крепость» тата «Либерейтор» йышши самолетсем халӗ ӗнтӗ нимӗҫсен Балканри объекчӗсене тата пӗтӗм Кӑнтӑр Германие тӳрех Вӑтаҫӗр тинӗс фронтӗнчен вӗҫсе хӑпарса атакӑлама пултараҫҫӗ. Ҫав бомбардировщиксем пӗр пин мильӑна яхӑн инҫете вӗҫме пултараҫҫӗ. Ҫапла вара вӗсем ҫӑмӑллӑнах пӗтӗм Греци ҫине, ку шута Афины хули те кӗрет, София, Бухарест, Будапешт хулисем ҫине, пӗтӗм Югослави ҫине, Вена хули ҫине тата Кӑнтӑр Германи ҫине, ку шута Штутгартпа Нюрнберг хулисем те кӗреҫҫӗ, тата пӗтӗм Кӑнтӑр Франци ҫине Марсель хули таранах вӗҫсе ҫитсе бомбӑсем пӑрахма пултараҫҫӗ.

США КОНГРЕСӖН СЕССИЙӖ УҪӐЛНИ

ЛОНДОН, январӗн 10-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви Вашингтонран пӗлтернӗ тӑрӑх; паян унта США-н 7—8-мӗш созыври конгресӗн 2-мӗш сессийӗ уҫӑлнӑ.

РУЗВЕЛЬТ КОНГРЕСА ЯНӐ ПОСЛАНИ

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви Вашингтонран пӗлтернӗ тӑрӑх, президент Рузвельт конгреса кашни ҫул парса тӑракан послание янӑ. Рузвельт посланире конгреса наци повинноҫӗ ҫинчен калакан закона йышӑнма чӗнет.

АЛЖИРТА ВИШИ МАЙЛА ПУЛНИСЕНЕ СУД ТӐВАС УМӖН

ЛОНДОН, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентствин спецкорӗ Алжиртан пӗлтернӗ тӑрӑх, Франци нацине ирӗке кӑларас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитетӑн юстици комиссарӗ Франсуа де Мантон ӗнер Францин Консультативнӑй ассамблейӗн ларӑвӗнче ҫапла каланӑ: темиҫе кунтан ҫар трибуналӗ премьер-министр пулнӑ Этьен Фландена, Алжирӑн генерал-губернаторӗ пулнӑ Марсель Пейрутона, Францин Хӗвеланӑҫ Африкин генерал-губернаторӗ пулнӑ Пьер Буассона, Вишире авиаци министрӗ пулса ӗҫленӗ Жан Бержер генерала тата 283 ҫынна суд умне тӑратать. Де Мантон каланӑ тӑрӑх, вӗсене уголовнӑй кодекспа килӗшӳллӗн айӑплаҫҫӗ. Айӑплакан акта тӗппипех йӗркелесе ҫитерсен, вӗсене суд умне тӑратаҫҫӗ. Судьясен хушшинче иккӗшӗ граждански ҫынсем, виҫҫӗшӗ штаб офицерӗсем пулмалла.

Де Мантон каланӑ тӑрӑх, Франци халӑхне ирӗке кӑларас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитет йышӑннипе Ҫурҫӗр Африкӑра следстви ӗҫне тума май пур пулсан, следствие унтах тумалла. Ҫак процеса тата ҫавӑн пек ытти процессене Франци таврӑначчен тӑсса хӑварни, де Мантон каланӑ тӑрӑх, Франци халӑхне ирӗке кӑларас тӗлӗшпе ӗҫлекен комитет халсӑрлӑхне палӑртни пулӗччӗ. Ҫӗршыва сутакансене,—тенӗ де Мантон,—республика законлӑхӗ тӑрӑх хытӑ наказани памалла.

ГИТЛЕРОВЕЦСЕМ ХӐЙСЕМПЕ ТУСЛӐ ПУЛНӐ ПУҪЛАХСЕНЕ ПӖТЕРНИ

ЖЕНЕВА, январӗн 11-мӗшӗ. (ТАСС). Кунта ҫитнӗ хыпарсем тӑрӑх, Берлинра ҫапла пӗлтернӗ: ӗнер Веронӑра (Ҫурҫӗр Итали) «фашистсен пысӑк совечӗ» текен органӑн членӗсене 19 ҫынна суд туса пӗтернӗ. Вӗсем фашистсен ҫав органӗн 1943 ҫулхи июль уйӑхӗнче пулса иртнӗ ларӑвӗнче Муссолиние хирӗҫ тӑракан резолюцишӗн сасӑланӑ. Ҫав «фашистсен пысӑк совечӗнчи» «оппозицин» 13 членӗ хӑй вӑхӑтӗнче тарса пытаннӑ, ҫавӑнпа вӗсене хӑйсемсӗрех суд тунӑ. Айӑпланакан 18 ҫынна, вӑл шутра судра пулнӑ Чианӑна (Муссолини кӗрӳшне), де Бонона, Маринеллине, Парескине тата Готтардине суд асаплантарса вӗлермелле тунӑ. Тепӗр айӑпланакана — Чианеттине суд 30 ҫуллӑха тӗрмене хупса лартмалла тунӑ.

КӖСКЕН

▲ Миланра забастовка малалла пулса пырать. Забастовкӑна темиҫе пин рабочи хутшӑннӑ. Хулара ҫак кунсенчех пӗтӗмӗшле забастовка пуҫланса каясса кӗтеҫҫӗ.

▲ Данире Копенгаген хулинче «Бурмейстер Ог Вейн» ятлӑ чи пысӑк верьфре патриотсем взрыв туса ирттернӗ. Взрыва пула монтаж цехӗпе трансформатор станцийӗ ишӗлсе аннӑ. (ТАСС).

КЕРЗОН ЛИНИЙӖ

(СПРАВКА)

Кӑҫалхи январӗн 11-мӗшӗнче пичетлесе кӑларнӑ «Совет Союзӗпе Польша хушшинчи ҫыхӑнусем ҫинчен Совет Правительстви каланинче» Польшӑн хӗвелтухӑҫ чиккисем ҫинчен сӑмах пырать. Вӑл чикӗсене Совет Союзӗпе килӗшсе тумалла тата Совет Правительстви 1939 ҫулхи чикке улшӑнусӑр тесе шутламасть, тенӗ. «Ҫав чикке Польша майлӑ улӑштарма пулать,—поляк халӑхӗ пуринчен йышлӑрах пурӑнакан районсене Польшӑна пама пулать. Ҫапла тусассӑн, Совет Союзӗпе Польша хушшинчи чикӗ Керзон линийӗ текен лини тӑрӑх кайма пултарнӑ пулӗччӗ; ҫав линие ӑна 1919 ҫулта Союзлӑ державӑсен Верховный Совечӗ йышӑннӑ; ҫав лини тӑрӑх Хӗвеланӑҫ Украинӑпа Хӗвеланӑҫ Белоруссии Совет Союзне кӗмелле».

Мӗн вӑл «Керзон линийӗ»?

Польшӑн хӗвелтухӑҫ чиккисем ҫинчен 1919 ҫулхи январӗн 19-мӗшӗнче Парижра уҫӑлнӑ мирлӗ конференцире сӳтсе-явнӑ, вӑл вара Версальти мирлӗ договора йышӑннипе вӗҫленнӗ. Ҫав конференцире Польша ыйтӑвӗсем тӑрӑх Францин Берлинри посолӗ Жюль Камбон ертсе пынипе ятарласа комисси тунӑ. Польшӑпа Росси чиккисем ҫинчен решени хатӗрленӗ чухне вӑл комисси союзлӑ тӗп ҫӗршывсен—Англин, Францин, Америкӑри Пӗрлешӳллӗ Штатсен, Италин тата Японин делегацийӗсем йышӑннӑ решение шута илнӗ. Ҫав решени тӑрӑх, Польша территорине этнографи тӗлӗшпе поляк облаҫӗсем пулса тӑракан облаҫсене кӑна кӗртмелле пулнӑ.

Союзлӑ тӗп державӑсен асӑннӑ решенийӗ тӑрӑх, Парижри Мирлӗ Конференцин Территори Комиссийӗ Польшӑн хӗвелтухӑҫӗнчи чиккин линине йышӑннӑ. Ӑна союзлӑ державӑсем Версальри мирлӗ договора тунӑ хыҫҫӑн йышӑннӑ та «Союзлӑ тата Пӗрлешнӗ державӑсем Польшӑн хӗвелтухӑҫӗнчи чиккисем пирки кӑларнӑ декларацире» 1919 ҫулхи декабрӗн 8-мӗшӗнче Верховный Совет Председателӗ Ж. Клемансо алӑ пусса пичетлесе кӑларнӑ. Каярах, 1920 ҫулхи июль уйӑхӗнче, Польшӑн хӗвелтухӑҫӗнчи чиккин линине союзлӑ державӑсен Спа хулинче пулнӑ конференцийӗнче ҫирӗплетнӗ, ҫакӑ вӑл вара Британин ют ҫӗршыв ӗҫӗсен министрӗ Керзон Совет Союзӗпе Польша хушшинчи чикӗсем пирки 1920 ҫулхи июлӗн 12-мӗшӗнче Совет Правительствине янӑ нотӑн никӗсӗ пулса тӑнӑ.

Союзниксен Верховный Совечӗ тата Спа хулинче пулнӑ конференци йышӑннӑ решенисем Совет Союзӗпе Польша хушшинчи чикке тунӑ чухне этнографи принципӗнчен тухса тӑнӑ. Ҫавӑн тӑрӑх палӑртнӑ линирен Хӗвеланӑҫнерехре поляксем йышлӑрах пурӑнакан облаҫсем кӑна, Хӗвелтухӑҫнерехре—украинецсемпе белоруссем йышлӑнрах пурӑнакан облаҫсем пулмалла пулнӑ.

Анчах Польшӑра пуҫ пулса тӑракан ушкӑнсем Хӗвеланӑҫ Украинӑпа Хӗвеланӑҫ Белоруссин территорийӗсене те хапсӑннӑ. Ҫамрӑк Совет республики экономикӑпа ҫар тӗлӗшӗнчен йывӑрлӑхра пулнипе усӑ курса, 1920 ҫулта Польша Совет Российи ҫине тапӑннӑ. Пӗтӗм совет халӑхӗ вирлӗн хирӗҫ ҫапнине пула тата пуҫланӑ вӑрҫӑ ӑнӑҫсӑррине курӑ. Польша союзлӑ державӑсем урлӑ Совет Правительствипе калаҫса татӑлма ыйтнӑ. Ҫавӑн чухне вара Англин ют ҫӗршыв ӗҫӗсен министрӗ Керзон ҫӳлте асӑннӑ нотӑна Совет Правительствине панӑ. Ҫав нотӑра Совет Союзӗпе Польша хушшинчи примерлӑ чикке палӑртнӑ, ӑна Керзон линийӗ тесе ят панӑ. Керзон нотинче ҫапла каланӑ: „Вӑл лини ҫакӑн пек пулмалла: Гродно — Яловка — Немиров — Брест-Литовск — Дорогуск — Устилуг, Грубешовран хӗвелтухӑҫнерехре, Крылов урлӑ, малалла Рава-Русскаяран хӗвеланӑҫнерехре, Перемышльрен хӗвелтухӑҫнерехре Карпат патне ҫитиччен пулмалла". Гродно хулинчен ҫурҫӗртерехре Польшӑпа Литва хушшинчи чикке палӑртнӑ.

Анчах та Польша правительстви, Керзон линийӗ тӑрӑх пыракан чикӗпе килӗшмесӗр, Совет Российине хирӗҫ ҫаплах вӑрҫнӑ. Совет ҫӗршывӗ йывӑрлӑхра пулнипе усӑ курса, 1921 ҫулхи март уйӑхӗнче Ригӑра пулнӑ мирлӗ калаҫусенче Польша Совет Украинипе Совет Белоруссин хӗвеланӑҫ облаҫӗсене тытса илсе ҫӗнӗ чикӗ йышӑнтарнӑ. 1921 ҫулта Ригӑри договор тӑрӑх Хӗвеланӑҫ Украинӑра пурӑнакан украинецсемшӗн, Хӗвеланӑҫ Белоруссире пурӑнакан белоруссемшӗн тунӑ тӗрӗсмарлӑха 1939 ҫулта тин тӳрлетнӗ. Ун чухне, ҫав облаҫсенчи халӑхсен чӑн-чӑн шухӑш-кӑмӑлне анлӑ демократипе усӑ курса ирттернӗ плебисцит урлӑ палӑртса, Совет Союзӗпе Польша хушшинче ҫӗнӗ чикӗ тунӑ. (ТАСС).

Ответлӑ редакторӑн заместителӗ А. А. ЭСХЕЛЬ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5. Дом печати, ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, секретарьпе заместителӗн — 4—26, парти пурнӑҫ пайӗн — 3—99, промышленноҫпа ялхуҫалӑх пайӗсен 5—31, издательство конторин —0—23.

НТ 00511 Типография №1, Управления полиграфпромышленности при СНК ЧАССР. Заказ №2 ф. 6. 59×42 п. л. Тираж 14.400 экз.